

וּלְיַעֲקֹב: יג וְלֹא עֲמָכוֹן
בְּלַחֲדִיכוֹן אָנָּה גְזֹר יִת
קִימָא הָדָא וְיִת מוֹמְתָא
הָדָא: יד אָרִי יִת מִן דִּי
אִיתוּהִי הָכָא עֲמָנָא קָאִים
יֻמָּא דִּין קָדָם יִי אֱלֹהֵנָא
וְיִת מִן דִּי לִיתוּהִי הָכָא
עֲמָנָא יֻמָּא דִּין: טו אָרִי
אֲתוֹן יִדְעָתוֹן יִת דִּי
יִתְיָבְנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם וְיִת
דִּי עֲבָרְנָא בְּגוֹ עֲמָמִיא דִּי

לְאַבְתָּיִךְ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב: יג וְלֹא
אֲתָכֶם לְבַדְכֶם אָנֹכִי כִּרְתִּי אֶת־הַבְּרִית
הַזֹּאת וְאֶת־הָאֱלֹהִים הַזֵּאת: יד כִּי אֶת־
אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֹה עִמָּנוּ עִמָּד הַיּוֹם לִפְנֵי
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֵת אֲשֶׁר אֵינָנו פֹּה
עִמָּנוּ הַיּוֹם: טו כִּי־אַתֶּם יֹדְעִתֶם אֵת
אֲשֶׁר־יִשְׁבְּנוּ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְאֵת אֲשֶׁר־

רש"י

(יד) ואת אשר איננו פה. ואף עם דורות
העתידיים להיות: (טו) כי אתם ידעתם
וגו' ותראו את שקוציהם. לפי שראיתם
העבודה כוכבים, ושמא השיא לז' אחד מכס אותו
ללכת אחריהם:

אחם נצבים, לפי שהיו ישראל יולדו מפרנס
לפרנס, ממשה ליהושע, לפיכך עשה אותם
מלצה, כדי לזרזם. וכן עשה יהושע (יהושע כד א),
וכן שמואל, התיצבו ואשפטה אתכם (שמואל א יב
ז), כשיצאו מידו, ונכנסו לידו של שאלו:

פרח שושנה

א"נ על פי מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שמו"ר
כח ו) הגם שלא היו שם בפועל בכח היו שם כל
הנשמות, ושפיר משתעבדי. ומ"ש ואת אשר איננו היינו
בפועל. והנה המינים יש"ו ימאנו בזה, ומה לנו
לסברתם הנפסדת, ה' אמת ומשה אמת ותורתו תורת
אמת, ורבותינו זכרונם לברכה דבריהם אמת וברזם
דבריהם אמרו המבין יבין והחמור יאכל תבן, פירוש
כגון הפוקרים שאין להם עסק בנסתרות, אינם רוצים
כי אם הפשט הרומז לתבן, ולזה נקראו חמורים, אבל
המבין אשר יש לו חלק בבניה הוא יבין דבר לאשורו
כי מן הנגלה יכנס לנסתר.

טו) כי אתם ידעתם וגו'. אפשר נתינת טעם הוא
קאי אמה שלמעלה, שהכניס בברית את אשר
ישנו ואת אשר איננו. והצעת הפסוקים כך הוא, כי
אתם שראיתם הכל בעיניכם נסיו יתברך ואותותיו
ומופתיו, לא צריכא למימר שתקבלו הכל באהבה,
והטעם כי אתם ידעתם את אשר ישבנו בארץ מצרים
לצד הפחות רד"ו שנים, ושם היה כל מעשה ה' הגדול
אשר עשה, ואתם מעורבים בתוכם ובאים על המצרים
המכות ואתם לא, ואפילו למאן דאמר שבאים שעה
אחת על ישראל, לא משנאת ה' אותנו ח"ו, כי אם
לידע גודל ועוצם המכות המופלאות שמביא על
המצריים עבורנו, להודיע לכל כמה נפלאות או אהבתו
בנו, והגם שבאים שעה אחת אינו בעצם כי אם
במקרה, וכמו שאמר הכתוב (שמות יב כג) ולא יתן
המשחית לבא אל בתיכם לנגוף, ופירש הרב אבודרהם

יג יד) ולא אתכם לבדכם וגו'. כי את אשר ישנו
פה וגו'. ואת אשר איננו וגו'. קשה
בשלמא את אשר ישנו שפיר, אלא אשר איננו היאך
יהיה נכנס באלה ושכועה, והרי חוב הוא ואין
חבין לאדם אלא בפניו (עירובין פא:). אכן לעד"ן
דהעיקר הוא הנמשך, דהיינו הטוב הגמור הנמשך
מהיסורים אם עבר על הברית, דאחר שלוקה ומתייסר
יקרא צדיק ויזכה לחיי עולם הבא, וכמו שאמר
הכתוב (יהושע ז טו) ואני יסרתי חזקתי זרועתם שעל
ידי היסורים מתחזקים ישראל בזה ובבא, ואפילו
התוכחות העיקר בהם הוא הנמשך, וכמו שאמר
הכתוב (לעיל ז ח) כי מאהבת ה' אתכם וגו'.
וכמו שפירשו רבותינו זכרונם לברכה (דב"ר א א) על
פסוק (משלי כו ו) נאמנים פצעי אוהב זה משה,
שכל הקללות אם תהפכם הם ברכות, איזה פסוק
הנראה מאד קשה הוא זה, שורך טבוח לעיניך ולא
תאכל ממנו, חמרך גזול מלפניך ולא ישוב לך, צאנך
נתונות לאויביך ואין לך מושיע, כאשר תהפוך אותו
יהיה ברכות, כזה, מושיע לך, ואין לאויביך נתונות
צאנך. לך ישוב, ולא מלפניך גזול חמרך. ממנו
תאכל, ולא לעיניך טבוח שורך. הרי כולו ברכות.
ונעתרות נשיקות שונא (שם) זה בלעם כל ברכותיו
הם בהפך. יעויין שם. הרי שהעיקר הוא הטוב
הנמשך, ואם כן זכות הוא לו וזכין לאדם שלא
בפניו, ושפיר קאמר ואת אשר איננו וגו', כי
ודאי מקבלים הברית והשכועה.